

INSLAG OM GOLFSPELARE FÄLLDES – BLEV MISSVISANDE

På granskningsnämndens tredje möte för året prövades tre SVT-ärenden. Ett inslag i Sportnytt om en golfspelare fälldes. Nämnden ansåg att en uppgift som var av betydelse för framställningen saknades och att inslaget därmed blev missvisande. Ett inslag i Rapport om elavtal och ett inslag i Aktuellt om det rådande ekonomiska läget i Sverige prövades och friades båda gällande saklighet.

FÖRETAGSNAMN SYNTES KORT I GENREBILD - INTE MISSVISANDE

FRIAT: Rapport, SVT1, 2022-09-07, kl. 19.30, inslag om elavtal; fråga om saklighet. Dnr. 22/02735.

Inslaget handlade om att det riktades hård kritik mot elbolag som undersökte möjligheten att använda sig av force majeure för att säga upp bundna elprisavtal med privatkunder. Enligt finansmarknadsminister Max Elger, visade en rundringning av en branschorganisation att bara ett elbolag av 98 skulle använda klausulen. Detta beskrevs även i speaker där det också berättades att kriget i Ukraina och Rysslands stoppade gasleveranser lett till väsentligt högre elpriser som kunde bli långvariga. Under speakern visades olika rörliga genrebilder som kunde associeras till elkonsumtion, till exempel på elkontakter, en tvättmaskin som tömdes på tvätt, en app för elkonsumtion och en kort bildsekvens på elfakturor. Bland betalningsuppgifterna på fakturorna förekom också ett elföretags namn.

En anmälare ansåg att det var missvisande att visa bilderna där elföretagets namn förekom eftersom företaget hade meddelat att de inte skulle använda force majeure.

SVT fick yttra sig och framhöll bland annat att den text och de siffror som syntes i de rörliga genrebildklippen var finstilt samtidigt som de flimrade förbi mycket kort och att bland annat namnet på elföretaget var knappt läsbart. De bilder som syntes precis när det i speakern sades "...bara ett elbolag av 98..." var genrebilden på appen som visade elkonsumtion. Det förekom ingen information i inslaget som angav att något av det som sades skulle handla om elföretaget. Detta var inte heller rimligt eftersom branschorganisationens enkät till elbolagen hade varit anonym. Flera elbolag, bland annat det aktuella, hade under dagen gått ut offentligt, och på sina plattformar till sina kunder, sagt att de inte tänkte använda sig av force majeure-klausulen. Detta framgick i den löpande nyhetsrapporteringen och i den fördjupande artikel som publicerades på SVT Nyheter. Elföretaget medverkade även i en intervju i SVT Västernorrland, publicerad kl. 17.00, där detta framgick.

När redaktionen nåddes av anmälan gjordes en noggrann genomgång av materialet för att kontrollera om det behövde göras en rättelse. Redaktionen bedömde att den översiktliga bildsekvensen var så pass kort, att texten var så liten, oskarp och svårläst att den inte var utpekande. Sekvensen visades i en längre följd av olika klipp med genrebilder för att illustrera ämnet elkonsumtion och syftade inte till en specifik uppgift eller händelse. Användningen av genrebilder har varit vanligt förekommande i rapporteringen om elkonsumtion och elpriser. Det får anses rimligt att anta att publiken är väl införstådd med den typen av bildsättning till korta nyhetsuppdateringar i ämnet.

Granskningsnämnden friade inslaget och skriver i sin bedömning att de konstaterar att ett elföretags namn förekom i bild på fakturorna som visades i anslutning till reporterns uttalande om att bara ett av 98 elbolag skulle utnyttja en force majeure-klausul. Mot bakgrund av att elföretagets namn inte var i fokus och skymtade förbi under ett fåtal sekunder gör nämnden bedömningen att det inte gavs en bild

av att elföretaget i fråga skulle använda sig av force majeure-klausulen för att bryta ingångna elavtal med sina privatkunder. Inslaget strider därmed inte mot kravet på saklighet.

OENIG NÄMND FÄLLDE SPORTNYTT - INSLAG OM GOLFSPELARE BLEV MISSVISANDE

FÄLLT: *Sportnytt*, SVT2, 2022-10-24, inslag om svensk golfspelare; fråga om saklighet. Dnr. 22/03370.

Det aktuella inslaget var en kortare uppföljning av ett reportage i *Sportspegeln* dagen innan om golfspelaren Henrik Stenson.

Inslaget påannonserades ifrån studion enligt följande: *I Sportspegeln igår hade vi ett exklusivt möte med Henrik Stenson som sedan han gick till den Saudi-stödda LIV-touren kritiserats hårt i Sverige, bland annat av Svenska Golf förbundet som avbrutit sitt samarbete med honom. Nu får Stenson stöttning från flera internationella konkurrenter.*

I inslaget intervjuades flera professionella golfspelare som alla lyfte fram att Stenson haft stor betydelse för golfen som sport i Sverige och att golfförbundets beslut var kortsynt och ett misstag.

Reportern berättade att orsaken till att Svenska Golf förbundet avslutat samarbetet med Stenson inte var på grund av LIV-tourens finansiering med saudiarabiska pengar utan att den sågs som en stängd uppvisningsturnering och inte en riktig sport. Generalsekreteraren för golf förbundet talade om hur de såg på en spelares utveckling i sporten och sa samtidigt att synen på LIV-touren kunde komma att förändras utifrån att den blev mer lik andra golftourer där spelare kunde kvala in.

Inslaget anmäldes av en tittare och den huvudsakliga kritiken handlade om att de intervjuade spelarna som försvarat Stenson skulle vara jäviga då de också spelade på LIV-Touren, vilket inte framgick.

SVT skrev i yttrandet till granskningsnämnden bland annat att intervjuerna med både Stenson i *Sportspegeln* och de andra spelarna i *Sportnytt* gjordes i anslutning till en tävling på LIV-touren i Jeddah i Saudiarabien. Golfens världsstjärnor är konkurrenter om stora summor prispengar när de tävlar, de är alltså varken på samma lag eller lojala mot varandra. Redaktionen uppfattade därför inte att världsstjärnor inom golfen per definition skulle stötta och försvara en konkurrent bara för att de spelar i samma liga. Av kontexten med bakgrundsmiljöerna vid intervjuerna framgick att alla spelarna var kopplade till LIV-touren. Även om det inte tydligt framgick av exempelvis namnskyltar anser SVT att detta inte resulterade i att inslaget strider mot kravet på saklighet.

Granskningsnämnden skrev i sitt beslut att de höll med anmälaren om att uppgiften om att dessa golfspelare själva spelar på LIV-touren var av betydelse för framställningen. Att denna uppgift utelämnades innebär enligt nämndens mening att inslaget blev missvisande och det strider därför mot kravet på saklighet. Vad SVT har anfört om att inslaget var en del av en löpande rapportering och att det framgick av bakgrundsmiljöerna att konkurrenterna spelade på samma tour som Stenson ändrade inte den bedömningen.

Två av ledamöterna var skiljaktiga och ville fria inslaget.

SAKLIGT ATT TALA OM HANDLARES RESULTAT UTIFRÅN SENASTE ÅRSREDOVISNINGEN
FRIAT: Aktuellt, SVT2, 2022-10-25, inslag om det ekonomiska utgångsläget inför kommande lönerörelse; fråga om saklighet. Dnr. 22/03400.

Inslaget handlade om det rådande ekonomiska läget i Sverige och sändes inför en studiodebatt om avtalsrörelsen och de kommande löneförhandlingarna på den svenska arbetsmarknaden. Inslaget inleddes med bilder från en livsmedelsbutik och reportern berättade om prisökningar på varor och förklarade att detta är inflation. Reportern sade att ökningarna berodde på en brist på energi och mat som orsakats av det pågående kriget i Ukraina. Prisökningarna drev i sin tur upp räntorna som skapade ett ännu svårare ekonomiskt läge för svenska hushåll och företag. Reportern berättade vidare att fler företag gått i konkurs jämfört med föregående år.

Reportern sade också följande: "Samtidigt går stora delar av näringslivet bra, med fulla orderböcker. Flera storbanker har just rapporterat om ökande vinster. Volvo Cars har fördubblat sitt resultat och landets Ica-butiker slår vinstrekord."

Inslaget fortsatte med att reportern bland annat berättade att regeringen förväntade sig en svår ekonomisk framtid, och att hög inflation och stigande räntor påverkade läget inför den kommande avtalsrörelsen.

Inslaget anmäldes av en person som anförde att uppgiften om att landets Ica-butiker gör vinstrekord var missvisande då siffrorna var hämtade från årsredovisningar för år 2021. Anmälaren anförde även att det var missvisande att rapportera om den nuvarande situationen samtidigt som man refererade till årsredovisningar från föregående år.

I sitt yttrande skrev SVT att syftet med inslaget var att sammanfatta det rådande ekonomiska läget för att ge publiken en grundförståelse inför den påföljande studiodebatten om avtalsrörelsen. Avsikten med inslaget var inte att fördjupa sig i resultaten för olika storbolag.

Uppgiften om att Ica-butikerna gjorde rekordvinster var hämtad från en kartläggning som Dagens Nyheter hade publicerat några dagar före inslaget. Där framgick att "bolagen bakom Ica-butikerna redovisar rekordhög omsättning och vinst" och att "uppgifterna kommer från de senaste årsredovisningarna, i huvudsak verksamhetsåret 2021. De blev offentliga vid halvårsskiftet. Utdelningen är den som skiftats ut under 2022."

Uppgiften i inslaget utgick alltså från siffror rörande i huvudsak år 2021, som visade på vinstrekord för många handlares butiker. Utdelningen till följd av dessa vinster skedde under år 2022, vilket hade betydelse för avtalsrörelsen. SVT anförde att det är praxis i ekonomijournalistik att utgå från de senaste redovisade siffrorna avseende rapporterade vinster från bolag. I den delen av inslaget där Ica-butikerna nämndes, åsyftades också flera bolags *rapporterade* vinster och inte vilka vinster som gjordes just vid tillfället för inslagets sändning.

Granskningsnämnden konstaterar i sitt beslut att SVT i sitt yttrande visade belägg för att uppgifterna om vinstrekord främst baserades på de senast offentliggjorda årsredovisningarna från bland annat enskilda Ica-handlare. Att dessa årsredovisningar gällde för föregående verksamhetsår innebar därför enligt nämndens mening inte att inslaget blev missvisande. Nämnden ansåg att SVT i sitt yttrande även i övrigt har visat grund för påståendena i inslaget och att inslaget därmed inte stred mot kravet på saklighet.

Informationsbrev från SVT Programetik, Sveriges Television, 105 10 Stockholm

E-post: programetik@svt.se, Tel: 08-784 56 78